

CÀ-NOSTRA

*** ANY QUINT NÚM 210 ***

SEMANARI POPULAR

INCA, 17 DE D'AGOST DE 1912 ***

EL BISBE Y EL POETA

Un estimat amic, insigne poeta, qui fa poc ha sortit d'aquest món ab una mort piissima, plorat de tothom, ens havia demanat, en una de les seves cartes, que escrivissim una Pastoral sobre'l Sant Sacrifici de la Missa. Els cristians, quan surten d'aquest món victoriosos, un cop morts, adquieren una certa superioritat; els considerèm coronats de gloria, y de consegüent sos encàrrecs, aleshores se'n fan sagrats, y ns sentim com obligats a cumplirlos. Y quan l'encàrrec es d'ordre espiritual, y el qui'l fa es un ser elevat, d'alta intel·ligència y de amplitud de cor, com era'l nostre amic en Joan Maragall, aleshores sembla que urgeix a la nostra consciència'l seu compliment; y per axò, pròxims al sant temps de Quaresma... havèm pensat, estimats diocessans, parlar-vos del Sant Sacrifici de la Missa.»

Y el Dr. Torras, en pàgines ferventes, qui són un potent eco de la majestuosíssima Epístola als Hebreus y una admirable evocació de les esplèndides visions de l'Apocalipsi, parla del Sacrifici com de la substància del dogma redemptorista y de totes les pràctiques cristianes; posa en el suprèm Sacerdoti de Jesús el fonament de tota la regeneració humana, y ns presenta'l diví Anyell immolat, com el centre de nostres adoracions y nostres amors. Ab força teològica de gran volada amostra com la Santa Missa es la reproducció essencial del Sacrifici realitzat pe'l Suprèm Sacerdot del llinatge humà, Crist Jesús; com ella es l'aglutinant sublіm del cel, de la terra y del purgatori, que junta a les criatures humanes y angèliques, als passats y als presents, com es l'acte més social del Cristianisme, l'acció més divina que'l homes podem practicar, y la mateixa vida de la Iglesia. Y ab inesborrables pinzellades descriu-

la Santa Missa, revelant d'un modo particular la seva sublimitat intrínseca en les hores de persecució, y, per últim, explica les seves ceremonies ab conceptes enlayrats y parrafades intensíssimes.

En les hores fúnebres que tota la catalana terra ha dedicades a'n en Maragall, el Dr. Torras y Bages ha presentada la ofrena més piadosa y més rica. No's podia imaginar un homenatge més pur y més plaent pera les aspiracions y els sentiments de l'ilustre difunt. Quin deu esser l'agraciament que desde l'altra vida ha sentit pera aquest acte del Bisbe de Vich! Ab quina emoció (de la manera que l'altre món aquesta pugui ser sentida) haurà contemplat com dins un temple espiritual s'unia y armonisava la paraula apostòlica, equilibrada, exacta, generosa y ungida del Dr. Torras ab la que ell pronuncià en aquesta terra, vibrant, ideal, exigent, inquieta y comprehensiva! A nosaltres se'n figura que la Santa Missa, «l'aglutinant més poderós que pot existir», ha segellada la unió íntima entre aquestes dues majestats nostres, el Bisbe y el Poeta.

Qui no recorda aquell article d'en Maragall, en que demanava que l'assistència a la Santa Missa fos «l'hora de més forta activitat espiritual del dia o de la setmana», aquella *Iglesia cremada* traspuant intensa amargura per entre un optimisme fondament cristià? Còm algunes exageracions deixaven ben gravada la necessitat de que'l fidels comprendessin les ceremonies del Sant Sacrifici! Ab expressions caldejades suplicava que s'expliquessin «els salms fortíssims del començament», y fossin «lletgides, cridades, al poble les paraules de foc de les Epistles de Sant Pau, que's poden ben dir adreçades a tots els homes de tots els temps», y sigués «anunciat cada dia a ia gent l'Evan-

geli, en la divina simplicitat dels seus passatges». Y's planyia del modo com molta gent oeixen Missa, «de la seva passivitat davant la tremenda energia del Sacrifici d'Amor que en l'altar se celebra».

El Dr. Torras ab la seva Pastoral ha satisfet un anhel, potser el més intens que hagi sentit en Maragall, que'l Sacrifici de la Missa sigui explicat al poble. D'aquesta necessitat ne parlava moltes vegades y ab gran fervor, y quan podia llegir alguna descripció popular y litúrgica de les ceremonies de la Missa, com la excellent que temps enrera publicà la *Fulla Dominical*, manifestava forta satisfacció.

En l'autobiografia (1) escrita per nostre Poeta al cumplir els vinticinc anys, com a recort més interessant y quasi únic de sa infantesa, parla de que no perdia ni un detall de les ceremonies quan anava a Missa o assistia a'n alguna solemnitat religiosa. «Després, al ser a casa (diu ingenuament), me tancava en el meu rellotge davant de la capella, y procurava reproduir tot que havia vist, Oh! es ben segur que molts sacerdots, davant del Deu en qui creuen y han de fer creure, no entonen ab més fe, ab més fervor, ab més entusiasme que jo entonava aquells mots sense cap sentit, y que feya acabar ab terminacions més o menys llatines...»

Y es que en Maragall en la essència del Sant Sacrifici de la Missa sempre hi havia trobat el resumy la més alta expressió de totes les relacions entre l'home y Deu; y sos sentiments y sa imaginació s'extasiaven en la magnificència de les ceremonies religioses.

Joseph Tarré, Pvre.

(1) P. M. d'Esplugas, O. M. C., Maragall; Notes intimes.

Creación necesaria

En cooperación con los Reverendos Padres Franciscanos de esta Ciudad siempre atentos al progreso é ilustración tanto científica como religiosa; fúndase una Academia ó Colegio, en donde de ahora en adelante los hijos de Inca y de los pueblos inmediatos podrán recibir la ilustración de que hallábanse casi huérfanos.

Mejora es ésta importantísima para Inca, ciudad que por su situación y condiciones lo requería, saliendo del letargo y postergación inconcebible en que se encontraba respecto á la Enseñanza.

Pródigos en el aplauso para cuanto beneficia la Ciudad no vacilamos en tributarle á sus organizadores, asegurando un feliz resultado si las energías puestas en acción responden á sus esperanzas, como es de contar dada la reconocida competencia é ilustración del Profesorado que la integra. X X.

LA MARE DE DEU D'AGOST

Avuy el cel, ha desvetllat alegre
Si en las vinyas hi ha la plenitud
l'Eternitat sonriu en l'abundor.

Som al fort del iuli. Quina flaire de most.
La Mare de Deu d'Agost ofrenant els fruits riu.
Repican las campanas qu'es la festa major.
Si'ls pagesos se llevan surten a veure l'hort.
Las pomes y las peras comensan a fer goig.
Al cel no hi ha cap núvol qu'enteli la blavor.
Pagesos cap a missa cap a missa major.
Els capellans la cantan de gloria y de llahor.
Quan son a mitja missa ja van a fe'l sermó.
Maria immaculada feya la montessió.
Si puja ab cos y ànima se fon en la llavor.
Els àngels y els arcàngels cantan una cansó.
El poble se'ls escolta ab molta devoció.
Maria se'ls guaytava de desde la blavor.
Maria se'ls guaytaba ab un sonris d'amor.
Maria es mare nostre tothom la sent al cor.
Els àngels y els arcàngels están fent oració.

L'Assumpta amaga'l rostre al mitj de la blavor.

Las campanas tocan y per sobre'ls camps ressonen alegres, ressonen alegres; las campanas tocan y a casa'ls malalts ressonen alegres y confortants.

Las campanas tocan dalt del campanar que la Verge vola, que la Verge vola. Las campanas tocan sobre'l poble clar que la Verge vola vers al cel blau.

Dotze hora; cauen en terra v'ls àngels cantan al cel tot lo poble surt de missa ab el cor vessant d'amor perque ja té una Mare en la blavor.

Els fadíus y las fadínes se posau a festejar. Las vinyas totas estesas, s'estarrufan sota'l sol ab un repòs de festa esclatador.

A l'entrada de las casas s'hi sent l'olor del dinar. Si la esposa para taula ja ajustava'l menjador no més perque no's mogui la frescor.

A l' hora de la tarda de tanta llum que hi ha al cel, la terra s'endormiscava.

Els rainis que tu cultias son calents del raig del sol; els posarém sobre'ls paimpols vora voreta del pou.

A rederra la montanya n'hi ha un'ombra tota estranya; que seria? que será? una tempesta vindrà tot lo mon s'enfosquirà.

'S gira vent y'l bon sol se va cloent Al cel hi ha una feresa neguitosa y unu gran quietut.

Oronel terier pedra o aigua vé.

Ploir plou. Cada núvol se desclou. Si'l poble s'ensobreix la encontrada s'estremeix trona aquí, trona allá.

Campaner ves a tocar tot lo mon s'klärará. Si no tocas a bon temps no veurém mai més el cel. La campana fa un toc clar: Bon-bon temps—feste aquí Mal-mal temps—feste enllá.

Santa Bàrbara va pels camps, tota vestida de blanc, de blanc y de negre Jesús! com llampega!

Si'ls trons han resonat en la negror el poble s'ha arraullit sota dels núvols. Sant Marc, Santa Creu, Santa Bàrbara, no'ns deixeu

qu'els camps s'han aclarit a cada llamp.

—Bon tems, d'ont vens?

—Del cel!

—Feste aquí qu'et desitjen.

—Mal temps, d'ont vens?

—Del infern!

—Feste enllá que no't volèm.

De cop y volta'ls núvols s'han parat esquinçantse amplement, y el cel esdevé clar qu'el sol ha lluit sobre'l poble y els camps amillats de fresc regaliments, sota l'arc de Sant Martí.

Y tothom ha caigut agenollat al devant del miracle qu'ha esclatat al mitj del cel ab tanta claretat.

Pels carrers molles de la pluja va passant la professó, tota la gent se la guayta ab una gran devoció.

Així qu'es veu sota'l talam la Mare de Deu d'Agost, els pagesos y pagesas li cantan un cant de goig: Puig que sou Mare de Deu y viviu de serenors, vullau ser la mare nostre la Mare de Deu d'Agost!

Quan la professó ha passat cau una llum de sol post; per sobre las vinyas plenas hi ha quelcom que s'allunya apoc, apoc, l'un pagés ha dit al altre:

Per la Mare de Deu d'Agost a les set ja es fosc.

Si apuntan las estrelles en el cel blau, repican las campanas en la gran pau;

—Es la Mare de Deu qu'entra,— diu l'esposa al espòs tot encenent la llar benefactora ont cremarà'l foc nou.

Francesc Pujols.

EL CEGO

Un pobre cego qui nomia Andreu sortia un dia de l'Esglesia y s'en anava de cap a caseua. Caminava molt a poc poc y paupant a estones ab so gayato que li servia de guia. Un jovensá de la mateixa vila que nomia Lluc, molt mal criat, se volgué riure del desgraciat diguentili: Ascolta ceguet; vols posar dos duros que jo fas més via que tú?

—Van ses messions,—contesta'l cego—però ab sa condició que jo he de triar es lloc y s'hora per provarmós.

En Lluc hi vengué a bé esclafint en grans riyses y posaren per testimonis tots els qui havien escoltat la feta. I dò bé;—digué n'Andreu—avuy mateix, a mitja nit, veurém qui des dos arribarà primer a sa vila veynada.

Quant es rellorge acabá de tocar les dolz, se posaren en camí. La nit era molt fosca y bufava un ventot molest ferrí. El camí passava per dins un eusinar molt espès. N'Andreu per qui sa nit y es dia eren una mateixa cosa,

va arribar a la vila molt abans de trenc d'au-
ta, mentre que'n Lluc perdut per dins s'e-
sinà, llenegant aquí, tropessant allà y pegant
qualque carabassotada, va entrar dins la vila
ja gran dia, y es mitj de s'avalot que li feia
la gent que s'era enterada de la feta, va pa-
gar a n-el pobre ceguet les deu pessetes que
li havia posades de missions.

F.

Ceadures d'or

ECONOMIA (?) REPUBLICANA

La Cámara francesa gasta cada año, según estadística publicada en «La Libre Parole», lo siguiente:

Seiscientos diputados cobran quince mil francos anuales cada uno.

En el último año se gastaron setenta y cuatro mil pesetas en papel de cartas.

Los «waters closets» cuestan nueve mil francos anuales.

Los cepillos y los espejos de los tocadores cuestan diez mil francos, porque hay que renovarlos con mucha frecuencia por... evaporación.

La exterminación de las ratas cuesta doscientos francos; no es mucho, se se conoce que no se aplican las ratoneras y las pastas venenosas... por si acaso.

Gastos «menudos», doce millones de francos.

Téngase en cuenta que, en esos gastos «menudos» no se incluyen ni el papel de cartas, ni los cepillos, ni las servilletas desaparecidas, ni tampoco el abrigo de Jaurés, el paraguas con mango de oro de Plou, ni setecientos francos olvidados por un diputado monárquico sobre una cabina telefónica, todos cuantos objetos volaron (desele á la palabra uno de los significados franceses) el invierno último.

En resumen, los gastos totales se elevan a 21.003'200 francos.

A la vista de esta cifra forzoso es declarar que los regímenes democráticos son un poco caros, porque veintiún millones por la charla de seiscientos señores que hacen muy poco o nada en beneficio del país son muchos millones.

¡Librenos Dios de tales economías!

LA QUESTIÓ DEL JOC.

Pareix que lo que publicarem a n-el nos-
tre Cronicó de dissapte, respecte del joc a

Inca, no va caure bé a tothom, y va molestar a un poc a certes personnes.

Volem fer constar aquí que nosaltres no deym les coses per molestar a negú; pero que per molt de respecte que mos maresquen les personnes que se sentiren ofesos, y totes les personnes honradas en general, mos ne merexen molt més la veritat y el bé públic.

Y... ¿que hi porem fer noltros si la veritat y el bé públic resulten molestos per qualqu, quantre la nostra voluntat?

Axò mes ho poren remediar ells que noltros.

Y ja que hi som volem fer constar un'altra cosa.

Y es que moltes vegades per suavisar lo que deym, presentam com a recuit de rumors públics, y per lo metex com inseguí, coses que nosaltres sabem ben certes, y de les quals tenim, per dirlo axi, les proves en ses mans: a fi de que quedí als interessats lloc per vetlar pel seu nom.

Y també que moltes vegades callam de tot coses que poriem dir clair y llampant, perque en no ser ben precis, mos estimam més passar, per veure si se remedien sense haverles de dir.

Amb axò no volem donar a entendre que'n el cas de que se tracta aquest pic succeyesca lo que deym; però es bò que se sàbiga, perque veja tothom que no som tant maleyts com se pensen y com poriem esser si mos apuren un poc.

Já hi val ab sos convencionalismes acomodadissos d'aquest mon!

Cronicó d'Inca

Agost de 1912.

Dia 12. — S'es feta una crida ordenant a n-els qui tenen la desgracia de morirlos porcs, que fassin un ciot de sis pams de fondo y ab molta de cals les hi enterrin, o los cremin.

Axò de cremar els porcs no sabem si es higiènic, segons com se verifiqui l'operació, de totes maneres aplaudim les tardanes disposicions del Sr. Baile, perque regularment los enterraran per esser lo més senzill.

Pareix que hi havia personnes que se dedicaven a la compra de pores morts de malaltia y los obraven. ¿Y que'n feyen? axo's lo que falta averiguar ¡que'n feyen! No falten mals pensats que diuen que'n feyen saim y obraven les butses y despedicis a sa bassa, y d'aquí aquestes olors empesadoras que s'han sentides a certis carrés.

Dia 15. — Nostro mercat setmanal se veu bastant animat. La plassa Major està plena de fruta y verdures vegetals i gran parada de pomes.

A n-el pes del bessó y a les cases Xegarro y Peixorra s'en presenta bastant d'aquest produpte que se paga tay tirat a 20 duros el quintal.

El blat hi pujat una miqueta: se pagava a 17 y 17 pessetes y mitja sa cortera y els ordis a 11 idem.

— Ab el tràfec del mercat no se coneix que fos dia de precepte. Alguns, fos que ig-

norassen si era o no festa suprimida. Mare de Deu d'Agost, o se creguessen autoritats ab motiu del mercat per allò que'l mateix exemple se pren, feyen feynar servil.

A Inca se posa poc esment en l'observació de les festes, fins y tot per aquelles personnes que fan professió de catòliques, o son bigalots de confessionari.

Dia 16. — Tots els divenres anam a la Casa consistorial a presenciar la sessió del Consistori municipal, y si veym ilum a la sala d'actes hi pujam per prendre notes. Avuy e-hi som anat, com de costum, y encara no e-hi havia comparagut negú. Després d'un quart d'hora e-hi ha guaytat el concejal conservador Sr. Cortés, y no veent allà més que'l cronista li ha tornat estrenyer. Mes tard, ha pujat el regidor liberal Sr. Alzina y ha fet dos dobbès de lo metex. Al cap de mitja hora d'esperar puja'l consierge a pagar els ilums, y no sabem res pus d'una sessió que devia esser en segona convocatoria després d'haverhi quatre setmanes de no celebrarse sessió — El Cronista.

BOLLETI COMERCIAL

Preus que regirem a nostre mercat.

Bessó	a 100'00	el quintal
Blat vey	a 17'00	la cortera
Xexa	a 17'50	id.
Sivada	a 9'00	id.
Ordi	a 11'00	id.
Faves de cuynar	a 20'00	id.
Idem. novellas.	a 15'00	id.
Monjetes de confit	a 28'00	id.
Siurrons	a 20'00	id.
Guixes	a 19'00	id.
Patatas	a 4'00	es quintal
Moniacos	a 0'00	id.
Garroves	a 6'00	id.
Gallines	a 0'85	sa terça
Ous	a 1'00	sa dotzena

Escapulons

Hermosa casulla. — Hem vista una casulla, vermella, que acaben de brodar ab seda y or les religioses de Sant Vicenç de Paul d'aquesta ciutat. qu'es una vertadera preciositat.

El dibuix es de rasgos clars y nets que la fan ben hermosa y escaent, y gens pesada a la vista, com a vegades succeyen ab aquestes obres de tanta feyna, riquesa de detalls y d'or y sederia.

L'obra de mans es feta ab molt d'esment y primor que honra la Casa-Caritat que l'ha confeccionada; lo qu'es els convents de monjes d'Inca se llueixen ab axò de labors de gust y art.

Tant preciosa casulla s'es feta per encàrrec de les virtuosas senyores Morey D.ª Josefa y D.ª Concepció, (can Goileu), per obsequiar a son parent Prevere, en sa missa nova, Mossèn Miquel Alcover Castañer, de Sóller, que acaba de ser ordenat a Roma, pel Cardenal Merri del Val, aont ha cursat la carrera y ha obtingut el grau de Doctor en Teologia, després de brillants exàmens.

Axò no vā.—Al donar conte al número passat del penó de Sant Francesc, diguerem que deya a n-cls contorns del escut *Deus meus et omnia*, essent que diu: *Benedicas vobis Dominus et custodias vos.*

Vat-aquí lo que tenen el no apuntar les coses y fíars de la memòria.

Campana escardada.—Els veïnats de Sta. Magdalena y de tot aquell contorn se troben mal vesats, perque no senten ja tocar la seuva campana, a les Ave-Maries del matí y de l'horabaixa, ni a les 11 y mitx dia, com sentien abans.

La causa d'axò, no es certament perque s'hagi deixada aquella bona costum de tocar-la; sino perque el contra-tempo o els ayres han cruyat de tal manera dita campana, que no se dexa sentir a penes, de 50 pases enfora. Pareix talment un'esquella cruyada o un cossi escardat. ¡Bona ganga per el senyor Rector del Cratori!

Peladora de metles.—Quan verem les proves de la peladora y triadora de metles que ha adquirida la Caxa Rural del Circo Catòlic, no creiem que li ratés tant com hem vist avuy que trabaya seguit, seguit, rodada per dos homos.

En so dia fa una carentena de corteres,

y se compren que si anàs en forsa motor faria una xexentena de corteres, axò qu'es una de ses màquines petites, puis n'hi ha que tenen mitat més de xalindros que per forsa han de donar doble rendiment.

En vista que li ratés més la Junta ha baxat la tarifa de preus: ara se paga a 40 cèntims la cortera.

A nosros Suscriptors.—Suplicam a nosros suscriptors, dels pobles d'enfora que estan en descubert en nostra Administració que vejen d'enviar l'import.

Als qui no tenen medis de fermos arribar els diners podem utilitzar els sellos de correu de 15 cèntims.

LLIBRERIA Carrer de la Murta,
número 5.—Inca.

Darrera Obres Rebudes

Ensayo crítico sobre la coeducación de los sexos.—Conferencias dadas en la sociedad médica-farmacéutica de los Santos Cosme y Damián por el DR. D. JOSE BLANC Y BENET miembro de la Real Academia

de Medicina de Barcelona, Vocal de la Junta Provincial de Protección a la Infancia, Director del Dispensario del Sagrado Corazón de Jesús para niños enfermos pobres etc.

Balance Higiénico de los modernos sistemas morales.—Discurso leído en la Real Academia de Medicina y Cirugía de Barcelona en el acto de recepción del Académico electo Dr. D. José Blanc y Benet.—Discurso de contestación del Dr. D. José Anguera y Caylá Académico numerario.—28 de Noviembre de 1910.

Enciclopedia Universal Ilustrada Europeo-Americanica tomo XIII.

Refrans, ditxos, adagis o proverbis.

271

Qui está bé, que no se mógue.

272

Derrera un aplegadó, vé un escampado.

273

Per vos son fêtes, ses monjes d'Inca.

274

Sa feyna es santa y assanta.

275

Obra comensada, mitx acabada.

Almacenes Montaner

SINDICATO 2 á 10 Y MILAGRO 1 á 11

= PALMA =

Pañería, Sastrería, Novedades, para Señora y Caballero, Camisería, Lencería, Mantelería, Confección de blanco, Géneros de punto, Estatuaria Religiosa, Plata Meneses, Medallas, Rosarios, Objetos para Regalos, Efectos Militares, Uniformes, Gorras, Espadería, Corbatería, Tapices, Alfombras y Cortinajes.

«EN LA SUCURSAL CAN BITLA»

ROPASHECAS Y SASTRERÍA ECONÓMICA

Impronta de Ca-Nostria

Se confecciona tota classe de modelacions i Caxes rurals baix per l'ajuts municipals d'intel·ligents direccions. Taronaris per loteria nacional, programes y tota classe de treballs ab prouïut y economia.

Ca-Nostria

SETMANARI POPULAR

A 4 pessetes l'anyada entera.

A n-cls Srs. mestres yobrers que mos ho demanin sols los contárn 2 pessetes.

A n-cls qui comprin a nostra llibreria per 100 pessetes cad'any al contat los regalám la suscripció.

Els suscriptors tenen dret a publicar un anunci 4 vegades l'any.

Carrer de la Murta, 5.—INCA.

REPRESENTACIONS PRINCIPALS

que dins el Ram de Llibreria
te'n

Miquel Durán Seurina

La de la Casa GUSTAU GILI qu'a l'actualitat edita les *Obres completes* d'en Joan Maragall.

La de la Casa SATURNI CALLEJA qu'ara publica una biblioteca titulada: *Ciencia y Acción*, recomanada per molts de Prelats espanyols.

La de la Casa F. SEIX, qu'actualment publica una obra de molta acceptació: *Enciclopedia Jurídica Española*.

La de la Casa ESPASA, que se llueix ferm en una obra de gran renom la *Enciclopedia Universal ilustrada*.

INCA, (BALEARES)

Aquest Setmanari sa publica ab censura eclesiàstica.

LOS MÁS IMPORTANTES DE LAS BALEARES GRANDES ALMACENES SAN JOSÉ DE IGNACIO FIGUEROLA

CENTRAL: Brondo, 7, 9 y 11 Esquina Borne, 118—PALMA
SUCURSALES: JAIME II, 59 y 61 esquina VICENTE MUT—
BINISALEM calle TRUCH—LA PUEBLA calle MAYOR, 58—
INCA, PLAZA IGLESIA, PALMER.

SASTRERIA, CAMISERIA, CONFECCIONES

Equipos para novios—Corbatería—Bisutería—Mercería—Sedería—
Lanería—Alfombras—Lencería—Géneros de punto—Cortinajes.

OBJETOS PARA REGALOS ■ ■ ■ PRECIO FIJO